

PROGRAM AKTYWIZACJI PODOPIECZNYCH GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SIERAKOWICACH „BMW”

na lata 2012 - 2015

WSTĘP

Realizacja zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej związana jest z obowiązkiem stosowania określonych procedur i swoistych narzędzi, a formy współpracy z osobami korzystającymi ze wsparcia w ramach systemu uzależnione są od uregulowań prawnych, założonych dla poszczególnych zadań, celów oraz możliwości, mobilności i zaangażowania wspieranych osób w poprawę swojej sytuacji.

Generalnym i długofalowym celem, do którego dąży Ośrodek jest aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, umożliwienie im zerwania z postawą wyuczonyj bezradności i bierności, nabycie postawy aktywnej, odpowiedzialnej i partnerskiej, przez co możliwy stanie się powrót do pełnego udziału w życiu społeczności lokalnej. Działania reintegracyjne wspierane są świadczeniami pieniężnymi, wzmacniającymi funkcję ekonomiczną rodziny.

Zgodnie z ustawą pomoc społeczna polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń; pracy socjalnej; prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej; analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb (Art. 15).

Mając powyższe na uwadze jak również misję, cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań określone w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2006 –2013 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej opracował dokument dotyczący podejmowanych od kilku lat działań Ośrodka w zakresie aktywizacji podopiecznych pt. „**PROGRAM AKTYWIZACJI PODOPIECZNYCH GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SIERAKOWICACH „BMW” na lata 2012 – 2015**”, który oparty jest na trzech podstawowych założeniach: **budujemy nową świadomość, motywujemy do wprowadzania zmian i wzmacniamy w dążeniu do realizacji celów.**

Program „BMW” jest kontynuacją kilkuletniej realizacji działań aktywizujących podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez swoisty trening pracy na rzecz gminy i jej mieszkańców, co powoduje że jest programem unikatowym w skali powiatu. Działania podejmowane w ramach programu koncentrują się na osobach długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, ze skomplikowanymi sytuacjami rodzinnymi oraz na różnorodnych instrumentach aktywizacyjnych, dostosowywanych do ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Główną formą podejmowanych działań w ramach programu jest tworzenie grup do wykonywania prac „społecznie użytecznych”- prac porządkowych na rzecz gminy, GOPS czy instytucji współpracujących z Ośrodkiem oraz prac usługowych na rzecz mieszkańców gminy (chorych, niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo pozostających pod opieką Ośrodka) , w oparciu o kontrakt socjalny. Do końca 2011r. do wykonywania prac zaangażowanych było łącznie 38 podopiecznych Ośrodka. W latach 2012-2015 planuje się angażować ok. 10 osób rocznie.

Głównym zadaniem PROGRAMU AKTYWIZACJI PODOPIECZNYCH GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SIERAKOWICACH „BMW” na lata 2012 - 2015 jest niedopuszczenie do marginalizacji życia osób bezrobotnych i ich rodzin, doprowadzenie do uniezależnienia społecznego i ekonomicznego osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, które bez udzielenia im pomocy własnym staraniem nie są w stanie zaspokajać swoich podstawowych potrzeb życiowych, zwłaszcza z powodu dyskryminowania ich w dostępie do rynku pracy.

Realizacja zadań zawartych w niniejszym programie nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych. Służą temu środki finansowe GOPS przeznaczone na utrzymanie Ośrodka oraz środki na zasiłki i pomoc rzeczową .Wyposażenie i sprzęt zabezpiecza Urząd Gminy .

OPIS PROBLEMU

Sytuacja na rynku pracy ulega w ostatnich latach stałemu pogorszeniu. Zjawisko bezrobocia i pozostawania bez pracy przynosi ze sobą poważne konsekwencje psychologiczne dla osób nieaktywnych zawodowo, a jego skutki dotyczą nie tylko jednostki, ale także rodziny, w szczególności wpływają na więź małżeńską i stosunki rodzicielskie.

Według badań psychologicznych brak aktywności zawodowej może spowodować oderwanie od rzeczywistości. Wynika to z utraty poczucia czasu i przestrzeni, których dookreślenie następuje w naturalny sposób w sytuacji pełnienia ról zawodowych. Degradacja życiowa osób, które przestają być aktywne zawodowo lub nie mają szans, aby wystartować w pracy po zakończeniu edukacji (np. z powodu choroby) lub do niej powrócić, postępuje bardzo szybko.

Z opracowanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach analizy rynku pracy powiatu kartuskiego wynika, że w roku 2011 w powiecie nastąpił niewielki wzrost bezrobocia. Stopa bezrobocia w powiecie kartuskim w stosunku do 2010 r. nie wzrosła, zaś ilość zarejestrowanych bezrobotnych o 1,5%. W dniu 31 grudnia 2011 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach było zarejestrowanych 4.614 osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia wynosiła 10,4%.

Bezrobocie w powiecie kartuskim charakteryzuje się (dane z dnia 31.12.2011 r.) wysokim udziałem w łącznej liczbie bezrobotnych:

1. bezrobotnych mieszkańców wsi – 84,3%,
2. bezrobotnych kobiet – 59,6%,
3. ludzi młodych w wieku 18-24 lata – 36,6%,
4. długotrwale bezrobotnych – 35,6%.

Liczbę bezrobotnych Gminy Sierakowice na tle innych gmin w powiecie kartuskim (stan na 31 grudzień 2011 r.) przedstawia poniższa tabela.

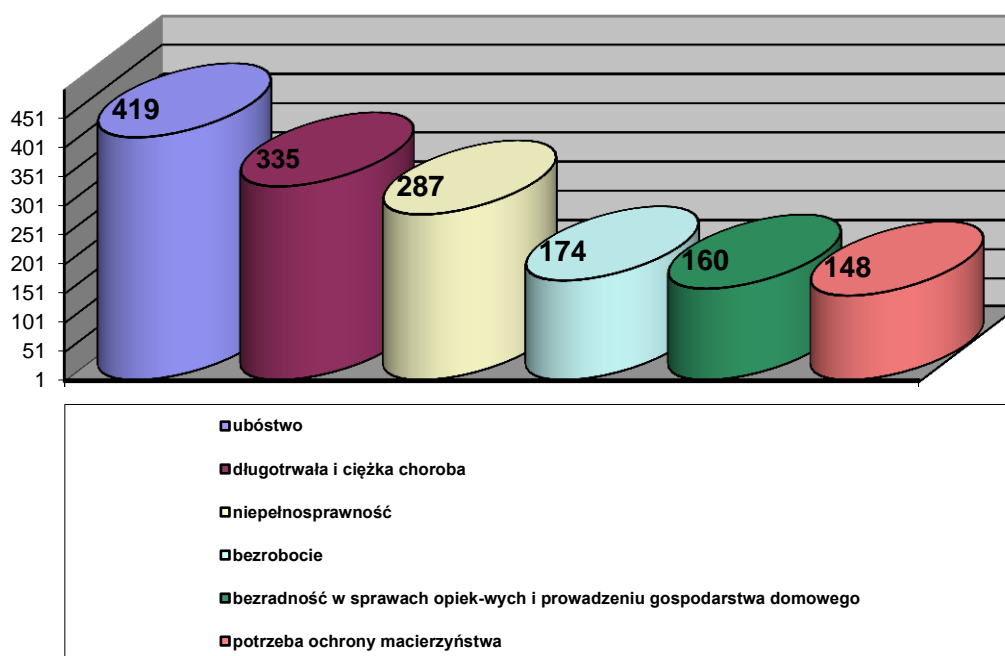
Miasto/Gmina	Ogółem	Kobiet
m. Kartuzy	605	324
m. Żukowo	121	71
gm. Chmielno	287	181
gm. Kartuzy	743	468
gm. Przodkowo	288	173
gm. Sierakowice	616	382
gm. Somonino	499	281
gm. Stężyca	390	219
gm. Sulęczyno	229	137
gm. Żukowo	836	515
Suma	4614	2751

Z rozeznania pracowników socjalnych wynika że w 2011r. większość rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej pobierała świadczenia rodzinne, utrzymywali się z reguły z pracy zarobkowej tylko jednego członka rodziny, renty bądź emerytury. Zazwyczaj o wsparcie finansowe zwracały się kobiety . Sytuacja wielu rodzin uległa pogorszeniu w związku z bezrobociem, brakiem dostatecznej oraz odpowiedniej ilości ofert pracy. Problemy ekonomiczne państwa, ubożenie społeczeństwa powodują coraz większą rzeszę osób wymagających wsparcia ze strony ośrodka pomocy społecznej. Wzrasta zainteresowanie uzyskaniem pomocy finansowej przez młode osoby. W wielu miejscowościach gminy Sierakowice można dostrzec zjawisko bezrobocia ukrytego oraz proceder pracy

nielegalnej. Osoby których ten problem dotyczy często nie zdają sobie sprawy ze skutków takiej sytuacji, żyją „dnem dzisiejszym”, nie myślą o przyszłości ,o zapewnieniu sobie środków finansowych na starość (o wypracowaniu emerytury).

Ze świadczeń przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania) w 2011r. skorzystało 675 rodzin (łącznie 2 636 osób w tych rodzinach). Liczba osób którym przyznano świadczenia decyzją wynosiła 1 307 co pokazuje , że w stosunku do ogółu mieszkańców gminy Sierakowice (stan na 31 grudnia 2011 roku –17968 osób) świadczeniobiorcy stanowią 7,3 %. Pracą socjalną objęto 207 rodzin w których przebywało 937 osób.

Powody przyznania pomocy:

Analizując powody przyznania pomocy należy podkreślić, że rodziny korzystające z pomocy społecznej borykają się jednocześnie z wieloma problemami. Wśród nich aż 62% rodzin dotknięta jest ubóstwem, które generuje występowanie patologii społecznej. Ponadto rodziny borykają się z problemami wynikającymi z długotrwałej lub ciężkiej choroby (49,6%) i niepełnosprawności (42,5%). Z powyższych danych wynika że **co czwarta rodzina dotknięta jest problemem bezrobocia (25,7%)** Jest ono często głównym źródłem ubóstwa i marginalizacji ludzi. Powoduje obniżenie poziomu życia, brak poczucia własnej wartości i powstawanie kolejnych problemów w rodzinie. Kolejnym niepokojącym zjawiskiem skutkującym koniecznością objęcia pomocą społeczną jest bezzradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (23,7%) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (21,9%). Nie bez znaczenia jest też zjawisko alkoholizmu i przemoc w rodzinie.

Poza wyżej wymienionymi przyczynami korzystania ze świadczeń osoby korzystające z pomocy społecznej często charakteryzowały się niedostateczną motywacją do podjęcia aktywności zawodowej, zależnością od pomocy społecznej, niestabilnością decyzyjną, rozbieżnością deklaracji z podejmowanymi działaniami.

Należy podkreślić, że wszystkie wymienione dysfunkcje mają negatywny wpływ nie tylko na rodziny, które zostały nimi dotknięte. Mają one także wymiar ogólnospołeczny, powodujący konieczność wyasygnowania środków na wsparcie materialne i w naturze oraz potrzebę stałego angażowania wysiłków społecznych skierowanych na minimalizację skutków tych dysfunkcji, widocznych we wszystkich sferach życia społecznego: edukacji, ochronie zdrowia, aktywizacji zawodowej, rozwoju i integracji społecznej.

Zakres problemów w stosunku do ilości wnioskodawców dowodzi, iż wielokrotnie powtarzającym się zjawiskiem jest złożoność trudności życiowych. Ponadto często jeden problem skutkuje pojawieniem się następnego. Świadczyć o tym może sytuacja, kiedy klienci zgłaszają np. problem ubóstwa jednocześnie z brakiem pracy przy czym w trakcie wywiadu środowiskowego na jaw wychodzi również uzależnienie od alkoholu, które prowadzi zwykle do ich wykluczenia społecznego. Często konsekwencją długotrwałego bezrobocia i nakładających się na nie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu, problemów zdrowotnych w tym wynikających z niepełnosprawności jest obniżenie lub całkowity brak motywacji do działania.

W 2011r. i w latach ubiegłych zjawisko braku motywacji do podjęcia działań zmierzających do poprawy sytuacji klienta, a także wciąż występująca niechęć do podjęcia współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej była problemem z którym najbardziej borykali się pracownicy socjalni. Często bywało tak, że klienci spodziewali się od pracowników socjalnych bezwarunkowej pomocy w uzyskaniu środków finansowych, nie wymagając od siebie pracy nad poprawą własnej sytuacji. W przypadku jednak osób wyrażających chęć współpracy z ośrodkiem istniała możliwość włączenia ich do Programu Aktywizacji i/lub skorzystania z różnych form wsparcia począwszy od pomocy psychologa, pedagoga, specjalisty pracy z rodziną czy też specjalisty w zakresie pomocy ofiarom przemocy poprzez udział w różnych grupach wsparcia, szkoleniach i zajęciach reintegracji zawodowej i społecznej realizowanej w ramach współpracy GOPS w Sierakowicach z innymi instytucjami.

CELE PROGRAMU

1. Celem nadrzędnym Programu jest aktywizacja społeczno-zawodowa podopiecznych GOPS wykluczonych społecznie pozostających poza zasięgiem zainteresowania czy możliwości wsparcia ze strony innych instytucji, którzy chcą aktywnie współuczestniczyć w realizacji tego programu.
2. Wzmocnienie podopiecznych GOPS oraz stworzenie im warunków sprzyjających odzyskaniu zdolności do funkcjonowania społeczno – zawodowego poprzez wykorzystywanie różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych, dostosowywanych do indywidualnych potrzeb i możliwości podopiecznych oraz aktywne włączenie we wspólne działania ich najbliższego otoczenia.

Realizacji w/w celów służą działania dążące do:

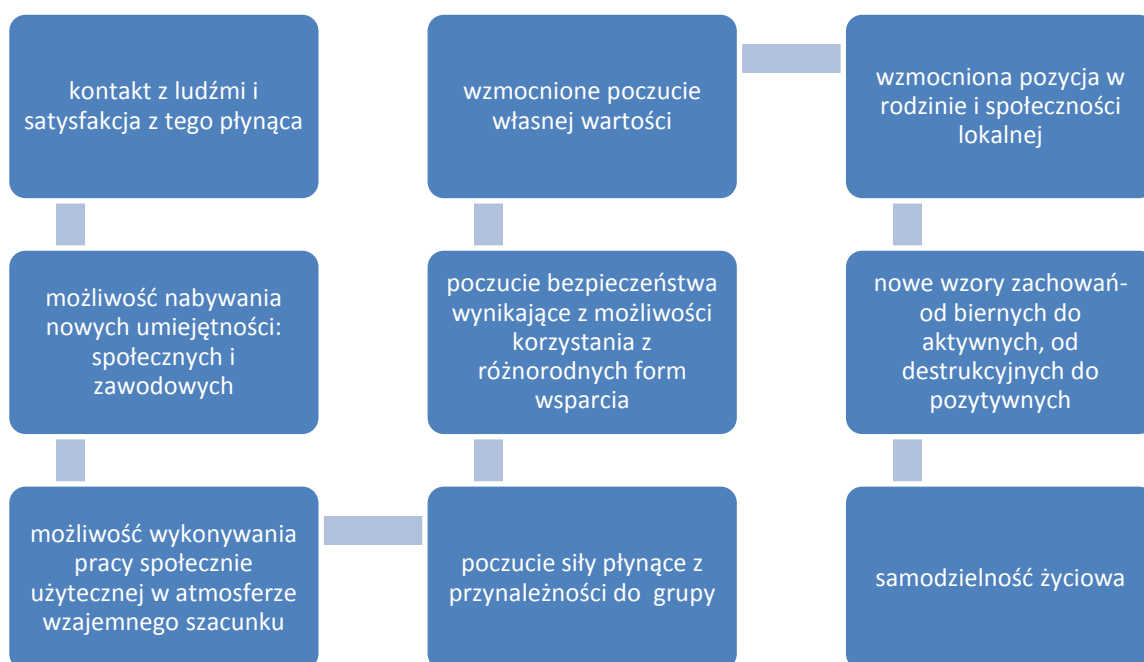
- zmiany postawy wobec własnego bezrobocia
- poprawy funkcjonowania psychospołecznego w tym wzrostu samooceny
- samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów
- wzrostu odpowiedzialności za własne życie
- wzrostu własnych umiejętności zawodowych i interpersonalnych
- nabycia/ wzmocnienia: motywacji do podjęcia zatrudnienia i doskonalenia zawodowego; umiejętności rozpoznawania własnych zasobów; umiejętności autoprezentacji; umiejętności współpracy zespołowej
- zwiększenia aktywności i samodzielności w poszukiwaniu ofert pracy i form doskonalenia zawodowego, itd.
- nabycia zdolności do terminowego i odpowiedzialnego wypełniania obowiązków pracowniczych
- zwiększenie samodzielności, odpowiedzialności i zaradności
- zdobycia umiejętności organizacji i gospodarowania czasem
- wzmocnienia poczucia własnej wartości
- podjęcia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy czy powrót do przerwanej pracy

Tak sformułowane cele programu są wynikiem narastających problemów związanych z bezrobociem oraz konieczności przeciwdziałania temu zjawisku i tworzeniu warunków umożliwiających odzyskanie zdolności do funkcjonowania społeczno – zawodowego podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach.

ATUTY PROGRAMU I KORZYŚCI Z UDZIAŁU W PROGRAMIE

Dla każdego człowieka podstawową wartością jest niezależność, którą uzyskuje dzięki pracy. Poza wymiarem ekonomicznym najważniejsze znaczenie ma ta jej wartość, która stanowi o budowaniu kapitału społecznego. Udział w relacjach społecznych wzmacnia tożsamość jednostki, podnosi jej samoocenę, ułatwia korzystanie z pewnych zasobów społecznych, takich jak wymiana informacji, dóbr i usług na zasadach wzajemności. Wymagania wynikające z przeobrażeń społecznych w kierunku społeczeństwa usługowego i opartego na wiedzy, motywujące do stałego podnoszenia umiejętności i pełnego angażowania się w życie społeczne, zawodowe i rodzinne powodują, że problem bezrobocia, czy ogólniej, pozostawania bez pracy, jest na dzień dzisiejszy poważnym wyzwaniem dla samorządu gminy w tym pracy socjalnej.

Korzyści płynące z realizacji programu i udziału w nim osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przedstawia poniższy diagram.

ADRESACI

Osoby bezrobotne i bierne zawodowo korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w tym:

- osoby nie korzystające ze wsparcia PUP, poszukujące pracy przy wykorzystaniu innych form wsparcia, deklarujące gotowość do podjęcia pracy.
- osoby gotowe do podjęcia pracy, nie posiadające statusu osoby bezrobotnej, lecz zarejestrowane w PUP jako poszukujące pracy,
- osoby nieaktywne zawodowo - nie poszukujące pracy, rezygnujące z pracy na wolnym rynku, między innymi z przyczyn zdrowotnych, kulturowych, organizacyjnych, społecznych itp.

REALIZACJA PROGRAMU

W realizację programu włączeni są wszyscy pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach oraz Zespół Poradnictwa Specjalistycznego, Urząd Gminy oraz osoby fizyczne będące jednocześnie klientami GOPS czy też organizacje i instytucje wyrażające zgodę na wykonywanie na ich rzecz pracy, przez uczestników programu. Za organizację i bezpośredni nadzór odpowiada kierownik GOPS.

Lp	Działania	Odpowiedzialni
1.	Diagnoza problemów i potrzeb ukierunkowana na zakres programu	Pracownicy socjalni GOPS
2.	Kwalifikacja do programu	Kierownik GOPS
3.	Zawarcie kontraktu socjalnego	Pracownicy socjalni GOPS
4.	Przygotowanie do rozpoczęcia realizacji pracy w tym przeszkolenie, wyposażenie w sprzęt i narzędzia, ubezpieczenie uczestników od NW i OC	Kierownik GOPS
5.	Organizowanie pracy uczestnikom , przydzielenie zadań	Kierownik w porozumieniu z podmiotami uczestniczącymi
6.	Praca socjalna ukierunkowana na wsparcie uczestnika w realizacji ustalonych działań	Pracownicy socjalni
7.	- Poradnictwo i wsparcie indywidualne lub grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno- zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego w tym powrót na rynek pracy i aktywizację życia - w razie potrzeby poradnictwo i wsparcie indywidualne lub grupowe członków rodziny osoby objętej programem	Pracownicy Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego - psycholog - pedagog - specjalista pracy z rodziną
8.	Monitoring realizacji planu działań	Pracownicy socjalni
9.	Monitoring i ewaluacja programu	Kierownik

Monitoring i ewaluacja PROGRAMU AKTYWIZACJI PODOPIECZNYCH GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SIERAKOWICACH „BMW” na lata 2012 - 2015 polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych i organizacyjnych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

PODSUMOWANIE

Realizacja celów zawartych w programie pozwoli uniknąć podejmowania działań dorywczych, często niespójnych i chaotycznych, które mogą stać się źródłem niepowodzenia a w konsekwencji stresów i porażek osób pozostających bez pracy i ich rodzin.

Warunkiem powodzenia realizacji zadań zawartych w programie jest oferowanie podopiecznym, borykającym się z problemem bezrobocia , określonych zadań do wykonania jako swoisty trening pracy, w powiązaniu z wsparciem finansowym oraz wsparciem specjalistycznym przy jednoczesnym dostosowaniu tych form do konkretnego bezrobotnego, jego oczekiwań i predyspozycji. Ponadto stworzenie odpowiednich struktur, sposobów i procedur działania będzie warunkować właściwe wdrażanie Programu.

Istotne z punktu widzenia skuteczności realizacji działań – szczególnie z osobami długotrwale pozostającymi bez pracy będzie miało zastosowanie psychologicznego modelu procesu wprowadzania zmian z godnie z teorią pola sił (force-field theory), zaproponowaną przez psychologa Kurta Lewina

wywołanie u klienta niezadowolenia z obecnej sytuacji, wywołanie potrzeby zmiany obecnego stanu, zaprezentowanie wizji pozytywnej przyszłości, rewizja dotychczasowych postaw klienta

kształtowania, nowych wzorców zachowań, przekonań, proponowanie bezpiecznych dla klienta rozwiązań, akceptacja przez klienta wspólnie ustalonych celów i zaplanowanych działań

utrwalenie wprowadzonych wzorców postępowania i postaw na drodze ich pozytywnego wzmocnienia (nagradzania, pochwał, ukazywania korzyści), a negatywnego wygaszania zachowań niepożądanych

Intencją przyjętego w programie modelu jest takie pokierowanie procesem zmiany, aby jej rezultatem były nie tylko powierzchowne zachowania klienta, ale także przyjęcie przez klienta nowych – pożądaných postaw.